

TARİH SÜRECİNDE BİR ZÜMRE : LEVANTENLER

Şerife YORULMAZ

Türkiye'de tarih çalışmaları artık daha fazla sosyo-ekonomik verilere dayanmakta, bu arada yerel tarih çalışmaları da giderek zenginleşmektedir.

"Levantenler" ya da alışlagelmiş bir deyimle "Tatlı Su Frenkleri", tarihsel süreç içerisinde oluşan bir kesim olarak sosyo-ekonomik tarihimizi ilgilendirmektedir. Özellikle, Osmanlı İmparatorluğu'nun XIX. yüzyıl iktisat tarihiyle ilgili çalışmalarda bu kesimin yadsınması olanaksızdır.

Levantenlerle ilgili olarak bir kısmı çok spesifik olmak üzere bazı çalışmalardan söz etmek mümkündür.¹ Biz, burada daha çok "Levanten" kavramı ve Levantenlerin "Kim"liği üzerinde durmak istiyoruz.

Bir BBC Uzmanı, Andrew Mango (Levanten bir aileden) "... Eskiden Levantenler hoşgörülüyorlardı. Çünkü ne oldukları belli olmayan bir topluluk sayılıyorlardı.

Eskiye merak arttıkça, yok olmaya yüz tutan kıymetler onarıldıkça, Levantenlerin itibarları da biraz yükseliyor. Biz Levantenler bir anlamda fosil gibiyiz ; neslimiz tükendi tükenecek..."² derken Taha Toros bir yazısında onaylarcasına, "Levantenler şöyle dursun, azınlıklarımızı bile tükettik. Oysa onlar, kültür mozağımızın yararlı birer

1 Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

Daniel Goffman, *Izmir and the Levantine World (1550-1650)*, University of Washington Press, 1990.

E.H. Giraud, *Family Record : A Record of the Origin and History of the Giraud and Whittall Families in Turkey, and a Short Note on the History of the La Fontaine Family*, London 1934.

Livio Missir, *Épigraphie des Grandes Familles Latines de Smyrne*, Tome II, Pierres tombales de L'église Française Saint Polycarpe, Bruxelles, 1985.

Giovanni Scognamiglio, *Bir Levantenin Beyoğlu Anıları*, İstanbul 1990.

Said Naum Duhani, *Quand Beyoğlu s'appelait Péra* (Beyoğlu'nun Adı Pera iken), La Turquie Dergisi yay. İstanbul.

Said Naum Duhani, *Eski İnsanlar Eski Evler*, Turing ve Otomobil Kurumu yay., İstanbul 1980.

Willy Sperca, *Les Anciennes Familles Italiennes de Turquie*, (yay. yeri yok), 12959.

Y. Whittall, *Genealogy of the Whittall Family in Turkey*, London 1967.

Şerife Yorulmaz, *İzmir Basını'nda Levantenler (XIX. yüzyılın ikinci Yarısı)*, D.E.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İzmir 1988.

2 Jülide Ergüder, "Yabancı Uzmanların Gözüyle Türkiye", *Hürriyet*, 3 Mart 1988.

şirin parçalarıydı. Gazetecilikten başka resim ve karikatür de yapan bu İtalyan kökenli yurttaşlarımız Baü dünyasıyla aramızda bir köprü olmuştur".³ demektedir. Fakat bu sözler Levantenleri tanımlamaya yeterli mi?

İlber Ortaylı, Daniel Goffman'ın "*İzmir and Levantine World*" adlı çalışmasını tanıtım yazısında⁴ "Başlıktaki Levantine World terimi biraz fazla kaçıyor" dese de "İzmir ticaretinin Akdeniz ötesi İngiliz ve Hollanda tüccarlarına açılışı, bu olayın şehir ve hinterlandında yarattığı değişim, yeni tüccar ve aracı tiplerin" anlatıldığını belirtirken adını koymasa da konuya biraz dokunmuyor mu?

Yine Paul Dumont'un, "Tanzimatla gelen sosyal ve kültürel kaynaşmanın en anlamlı belirtilerinden biri" olarak nitelediği Osmanlı Masonluğu'yla ilgili bir çalışmasında⁵, "Yeni üyeler arasında bir çok Fransızın ve öteki Avrupa ülkeleri uyruklarından olup Doğu'da kendilerine bir gelecek aramaya gelmiş bazı insanlar görüyoruz. Lüks meta üretiminde uzmanlaşmış zanaatçılar, bankacılar, tacirler ve bir de avukat. Ancak Loca, İmparatorluğun özellikle çok sayıda azınlıklarını çatısı altında topluyor" sözleri, Levanten ya da Levantenliğe aday olanların varlığını biraz olsun sezdiriyor mu?

Öyle görünüyor ki burada öncelikle, "Levanten" kavramının etimolojisini vermek, sonra da değişik yaklaşımlardan söz etmek kanımızca yerinde olacaktır.

"Levant" sözcüğünden türetilen "Levanten" kavramı⁶ Fransızcaya 1575'de girmiştir.⁷ "Levantin" Fransızcadan sözlük anlamı olarak; Doğu ülkelerinde doğmuş olanlar, Doğu halkları, Doğu ulusları demektir. "Levanti" de aynı anlama gelir. Büyük harflerle yazıldığı zaman ise sadece "Doğulular" anlamını verir. Denizcilik terimi olarak Akdeniz ve özellikle Türkiye'nin batı kıyılarında tayfalara da "Levanten" deniliyordu. Ayrıca Fransa'nın Akdeniz kıyılarında elde edilen tutsak tayfalar da "Levanten" olarak adlandırılıyordu.⁸ "Levant" sözcüğü ise, Fransızca "lever" (doğmak) den gelir ve Batılı-

3 Taha Toros, "Levanten Bir Gazeteci : Gilberto Pirimi", *Tarih ve Toplum*, sayı : 80 (Ağustos 1990), s. 31.

4 İlber Ortaylı, "Daniel Goffman : Izmir and the Levantine World, 1550-1650, Univ. of Washington Press, 1990", *Tarih ve Toplum*, sayı : 82 (Ekim 1990), ss. 63-64.

5 Paul Dumont, "Tanzimat'ın Küçük Evreni Olarak Osmanlı Masonluğu", Cev. Server Tanilli, *Tarih ve Toplum*, sayı : 73 (Ocak 1990), s. 17.

6 Fr. Levantin, Levantinité

7 Paul Robert, *Dictionnaire de La Langue Française*, Paris 1967, Levantin mad.

8 Paul-Émile Liétré, *Dictionnaire de la Langue Française*, Monte-Carlo 1969, s. 3501.

Osmanlı İmparatorluğu'nda deniz erine veya Venedik'in Doğu ülkelerinden maaş karşılığı topladığı deniz askerine "Levent" adı verilmesiyle, Fransızca'da; Akdeniz ve özellikle Batı Anadolu kıyılarında tayfalara "Levanten" denilmesi düşündürüktür: M. Zeki Pakalın, *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, cilt 2, İstanbul 1983, s. 358; "Levent ... Eskiden bahriyede kullanılan askerlerin bir nevî verilen addır. Venediklilerin (Şark abalâsinden istihdam ettikleri askere İtalyanca) Şark manasına olarak verdikleri (Levantine) den alınmadır...", A. Tietze-H. R. Kahane, *The Lingua Franca in the Levant*, İstanbul 1988, s. 276; Levend : Akdeniz limanlarında

lılarca, Doğu Akdeniz ülkelerini tanımlamakta kullanılır. "Levant" ; güneşin doğduğu yer (eski anlamı : ülkeler, bölgeler), Fransa'ya göre doğuda olan ve özellikle Doğu Akdeniz kıyıları anlamındadır.⁹ "Orient"le eş anlamda kullanılan "Levant" sözcüğü, Haçlı Seferleri'yle ortaya çıkmış ve Küçük Asya, Suriye, Lübnan sahilleri için kullanılmış, bazen Yunanistan ve Mısır'ı da içermiştir. Küçük Asya veya Anadolu'yla eşanlamda kullanıldığı da olmuştur.¹⁰

Redhouse'da "Levantine" ; Yakın Doğu'ya ait, Yakın Doğu'da ticaret yapan, Yakın Doğulu kimse, özellikle anası veya babası Avrupalı olan kimse¹¹ olarak belirtilmektedir.

Tatlı Su Frenkleri, Doğu Latinleri ya da Osmanlı Latin Milleti gibi karşılıklar gösterilmesine rağmen, "Levanten" nitelendirmesinin daha yaygın ve popüler olduğu görülür. Fakat Levanten'in net bir tanımıyla karşılaşmak zordur.

Meydan Larousse'da "Levanten" ; (fr. Levantin'den) Yakın Doğu ülkelerine yerleşmiş, evlenerek soyu karışmış Avrupa asıllı kimse¹² şeklinde açıklanmıştır.

Livio Missir, 1976'da Napoli'de yayınlanan "*Turchia Preottomana e Ottomana*" adlı çalışmasında, bazen Levantenlik'le özdeşleştirildiğini belirttiği Doğu Latinliği (Latin d'Orient) veya Frenk (Franc) kavramını şu şekilde tanımlıyor.

Doğu Latinliği ya da Frenk, Roma Katolikliği demektir ;

a. Levant denilen eski Osmanlı topraklarının kapsadığı alanlarda bir kilisede Latin ayinine göre vaftiz edilmiş olanlar,

b. Uzun süre Levant'ta oturmuş olanlar,

c. Roma Katolik ailesine mensub olan ya da Latinleşmiş bulunanlar, eskiden Doğu'ya yerleşmiş olanların soyundan gelenler ;

Protestan ailesi ya da Protestanlaşmış aileler aşağıdaki ölçülerde "Doğu Latinleri" olarak adlandırılır :

sıklıkla kullanılan bir terim; Port. Leva-remas,

Fr. Léve rame, Ital. Leva remo, Leva remi, Arab. (Morocco) Laurrim, James W. Redhouse, *Turkish and English Lexion Beirut* 1974, s. 1645 ; Levent : Kasabalardan rastgele toplanan, asi yeniçerileri kontrol etmek üzere eğitilmiş asker. (Önceleri) ; Deniz topçu kitaları ve de paşaların maiyetindeki birlik.

9 Paul Robert, a.g.e., Levantin mad.

10 Paul-Emile Liltre, a.g.e., s. 3501.

11 Redhouse, Levantine mad.

12 Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 7, İstanbul 1972, Levanten mad.

Doğu Latinliği, uluslararası hukuki bir şahsiyet değildir. Latinler bunun taşıyıcısıdır. Eski Osmanlı ülkelerinde olup da şu anda Türkiye, Yunanistan, Kıbrıs, Suriye, İsrail, Lübnan ve Mısır'da oturanlar. Bu ülkelerde yabancı olup da eski aileleri ile ilişkileri kabul edilmiş olanlar (İtalya, Fransa, Büyük Britanya) ya da dış bir ülkeden (Arjantin gibi) gelmiş olanlar. Bir çok Latin ailesinin elinde kendilerini Haçlılara bağlayan soykütükleri vardır.¹³

Yakın tarihimizde gayrimüslim nüfusun ve Levanten adıyla anılan kesimin egemen sosyal sınıf olarak etkinlik kazanması, Osmanlı yönetiminin erken dönem politikalarına kadar dayanır. Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliğindeki topraklarda, Avrupa ülkeleriyle ilişkiler doğrultusunda Avrupa asıllı nüfus çoğalmaya başlamıştır. Kapitülasyonların kabulü sonrasında ticaretin sağladığı avantaj değişik Avrupa uluslarından pek çok kişinin Osmanlı topraklarına yerleşmesine yol açmıştır. Bunlar ya aynı ulustan ya da başka ulustan ve hatta ayrı dinden kimselerle evlenerek çoğalmışlardır.

Ortak özellikleri ; Avrupa asıllı olmaları, Osmanlı topraklarında yaşamaları ve soylarının karışık olmasıdır.¹⁴

Levanten adı verilen toplulukların zamanla gelenek, görenek ve şiveleri gelişmiştir. İmparatorluğun son dönemlerinde genellikle deniz ticaretinin yapıldığı büyük liman şehirlerinde (İstanbul, İzmir, Antalya, Beyrut, İskenderiye vs.) toplanmışlardır. Sayılarının oldukça kabank olduğu bilinmektedir.

Doğan Avcıoğlu'na göre, imparatorluğun gayrimüslim unsurları Avrupa devletlerinden yardım gördükleri gibi birçoğu da bu devletlerin tabiyetine geçme olanağı bulmuştur. Türkiye'de böylece gerçek Avrupalıların yanısıra bir de sözde Arvupalılar zümresi ortaya çıkmıştır. Bunlara Levanten ya da Tatlı Su Frengi denilmektedir. Gayrimüslim reaya imparatorluk ekonomisindeki elverişli rollerine ek olarak Avrupa'yla Türkiye arasındaki ticari ilişkilerde aracılığa başlamışlardır. Bu aracılık dolayısıyla kapitalist ve emperyalist devletlerin himayesini kazanınca Osmanlı toplumunu biçimlendiren toplumsal tabaka ve zümrelerde bir alt-üst olma olgusu ortaya çıktı. İstanbul, İzmir, Bursa gibi merkezlerde mahallesi, mimarisi, kılığı, yaşayışı gittikçe daha çok ayrılan hatta arasına ehramın tepesindeki "millet-i galibe" egemenliğine, ya gizliden gizliye yabancı devletler aracılığıyla ya da açıktan açığa etkiye başlayan yeni bir sınıai-ticari sınıf ortaya çıktı. Çoğunu Hristiyan reayanın oluşturduğu bu sınıfa Levanten ya da Tatlı Su Frengi

13 Livio Missir, *L'Europe avant L'Europe : Voyages Belges en Orient de ma Bibliothèque (XIX e siècle)*, Bruxelles 1979, ss. 189-190 ; İstanbul'da Doğu Latin aileleri , Türkçede Beyoğlu denen Pera semtinde oturdukları için "Parotes" diye adlandırılmışlardır.

14 *Meydan Larousse*, Levanten mad.

denilen bir zümre daha karıştı. XIX. yüzyıla kadar toplumsal hayat tarzı hatta kıyafeti, meskeni, müslümanlarınkinden pek ayrı olmayan gayrimüslim reaya ve Levantenler artık ayrılmaya, başkalaşmaya yüztü. Kahve ve bakkallarıyla Rum, modasıyla Fransız, paltosuyla İngiliz, bekçisi ve hamalıyla Türk bir şehir doğdu. Eskiden "haraç"a bağlı olan zümre, şimdi İstanbul'un Beyoğlu ve Galata'sında, İzmir'in Kordon'unda ve Frenk Mahallesi'nde dik başlı yürümeye başlamıştı.¹⁵

Yerasimos'un değerlendirmesine göre ise ; Osmanlı toplumunda bir kategori de Doğu'nun eski "milletler"inin kalıntıları olan Levantenlerdir. Bunlar doğu ticareti içindeki önemlerini giderek kaybeder. Doğu ticaretinin, iskelelerin egemenliğine bağlı olduğu çağda "milletler"in ihtiva ettiği insan unsuru sıkı denetim altındaydı. Her yeni kişi iyi halini kanıtlamak için kendi "milleti"nden kefil ve güvence göstermek zorundaydı. İskelelerin gerilemeye başlaması, bu tedbirlerden vazgeçilmesine yolaçmış ve imparatorlukta büyük şehirlerin Hristiyan mahalleleri, her türden Avrupalı maceracının bulunduğu yerler haline gelmiştir. Bütün bu insanlar, adeta yeni bir millet yani Levantenleri oluşturmuşlardır. Bütün merakı Avrupa'daki her yeniliği, her modayı taklid etmek olan bu zümre, elbette ki batılı büyük şehrin bütün çirkinliklerini, kötülüklerini bağrında taşır ; arazi spekülasyonu, sosyal güvensizlik, avarelik. Burada Rumca, Ermenice, Fransızca, İtalyanca ama daha çok da bütün bu dillerin karışmasından oluşmuş garip bir dil konuşulur. Ülkenin maddi zenginliklerini sömürerek bir asalak hayatı yaşayan bu insanların en hor gördükleri, Türk barbarlığı ve Müslüman kaderciliğidir.¹⁶

Levantenlerle ilgili başka bir yaklaşım ve tanım da George E. Kirk'den : *Orta Doğu'nun Kısa Tarihi* adlı kitabında, "Bazı Hristiyan Araplarla modern olmaya hevesli Müslümanlar, Fransız misyoner okullarının sağladığı Avrupa türü eğitimin etkisiyle kendi kültür ve geleneklerinden koparak Levantenleri oluşturdular. Bunlar iki ya da daha çok dünyanın insanı oldukları halde, aslında onların hiçbirinden sayılmayan, kendine özgü bir değerler sistemine sahip olmayan, yaratıcılıktan yoksun, yalnızca taklid edebilen hatta bunu bile doğru dürüst beceremeyen insanlardır"¹⁷ demektedir.

XVIII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu, ticari açıdan önemini koruyor bu da Avrupa asıllı tüccarın Osmanlı ülkesine gelip yerleşmeye devam etmesi ve faaliyetlerini sürdürmesiyle kendini belli ediyordu.

Doğu'ya olan ilginin Batı Avrupa'da "Turquerie" modasıyla kendini gösterdiği

15 Doğan Avcıoğlu, *Türkiye'nin Düzeni : Dün-Bugün-Yarın*, cilt 2, İstanbul 1979, s. 196.

16 Stefanos Yerasimos, *Az gelişmişlik sürecinde Türkiye*, cilt 2; İstanbul 1977, ss. 616-617.

17 George E. Kirk, *A Short History of the Middle East*, London 1948, ss. 104-105.

sırada İstanbul'da da Batı'nın belirli bir rokoko üslubu yayılıyordu.¹⁸ Bu moda alışverişi kuşkusuz ticari ilişkilerin sonucuydu. Bundan yararlananlar da yine kuşku yok ki Avrupalı tüccar ve Levantenlerdi. Bu arada belirtmeliyiz ki Levantenlerle Avrupalı tüccarları birbirinden ayıran çizgi de göreceli olarak değişmektedir.

Görüldüğü gibi Levanten kavramı üzerinde bir tanım kargaşası söz konusudur. Belki de bunu doğal karşılamak gerekir.

Feyyaz Erpi'ye göre genelde iki farklı Levanten tanımı vardır. Birincisi, Osmanlı toprakları üzerinde yerleşen "Düvel-i Muazzama" uyruklu, etkin ekonomik ve siyasal güce sahip "patron" durumundaki kişi ve aileleri kapsar. Diğeri ise yerel halktan, melez etnik kökenli kişileri ifade eder. Bunlar belirli kültür kökenine sahip olmadıkları için kişilik kompleksiyle kendilerini Batılı olarak görmek ve göstermek çabasıyla Batülılara özgü dil, örf ve adetleri taklide çalışan topluluklardır. Genelde Katolik kilisesine bağlı olan bu grubun etkinliği de, arkalarında büyük devletlerin desteği bulunmadığı için birinci gruptakilerle kıyaslanamayacak düzeyde mütevazidir.¹⁹

Azınlıkları Levanten kesim arasında saymayan bir tanımlamanın genel kabul görmesine karşın, evlilikler sonucu karışmalar olduğu da bir gerçektir. Fakat bu nitelik tek başına Levantenleri tanımlamakta yetersizdir. Tıpkı, Levantenleri belirli bir dönemin, XVIII. ve XIX. yüzyılın gelişmeleri sonucu olarak gören tanımlar gibi.

Levant ve Levanten sözcüklerinin etimolojisinde de anlaşılacağı üzere "Levanten" veya "Levantenlik" göreceli bir kavramdır. Çünkü dönem dönem, Levanten'in "kim" olduğu değişiklik göstermektedir. XVII. ve XVIII. hatta XIX. yüzyılda Levanten olarak tanımlanmayan, Avrupalı veya yabancı tüccar ; İngiltere Devleti tebasından ... Fransa Devleti tebasından vb. şeklinde kimlik bulan topluluk, kapitülasyonlar ve bazı kanunnamelerin sağladığı avantajlarla kalıcı unsurlar haline dönüşerek Levanten zümresini oluşturmuştur. Ancak bunun da öncesinde Doğu'ya yerleşimi Haçlı Savaşları'na kadar uzananlar da vardır. Latin olarak bilinen bu aileler, Levantenlikle bütünleşmiş gözükmektedir. Bazı kentlerde Levantenliğin çekirdeğini de oluşturmuş sayılabilirler. Bu kentler doğal olarak, Haçlıların uğrak yeri olmuş olan ve bazı kolonileri de içinde barındıran kentlerdir.

Bu nedenle bölgeler arasındaki etnik farklılıklar Levantenlere de yansımıştır. Öyle görünüyor ki İstanbul, en kompleks, en kozmopolit olan kenttir. İzmir ve çevresinde

¹⁸ Feyyaz Erpi, *Buca'da Konut Mimarisi (1838-1934)*, ODTÜ yay., Ankara 1987, s. 9

¹⁹ Feyyaz Erpi, *a.g.e.*, s. 228.

Rum ve Ermeni, Doğu Akdeniz kentlerinde ise Arap-Ermeni unsurlarla karışmış görünmektedirler.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde Levantenlerin durumu oldukça karmaşıktı. İmparatorluk ve Avrupa'daki değişikliklere paralel olarak bu zümrenin vatan-daşlık konumu da ilginç bir serüven sürmektedir. Batılı olma duygusu ve hevesiyle Osmanlı vatandaşlığını benimseyemeyenler bulunduğu gibi Levantenleri küçümseyen, gele-neksel ve muhafazakâr bir Avrupalı yaklaşımı da sözkonusudur.²⁰

Avrupa'da, Levanten olmanın övünülecek bir nitelik olmadığı hatta "tahkir" edici olduğu bazı kişilerce dile getirilmektedir.²¹ Gerçekte de Levanten kavramını literatüre Türkler değil Avrupalılar kazandırmıştır.

Bu arada yine ilginçtir, İzmir Levantenlerinin günümüz temsilcilerinden bazıları, Levanten teriminin Türkler tarafından küçümseyici, hakaret edici vb. anlamda kul-lanıldığını ileri sürerken bazıları da, Levantenlerin Türkiye'de ticaretin gelişmesinde oy-nadıkları rol üzerinde durarak, bundan gurur duyduklarını belirtmişlerdir.

"Levantenlerin kimlik arayışı, bu arayışın duyarlılığını ve gereksinimini hissed-enler için tam bir maceradır"²² diyen Scognamillo'ya göre, "Nasıl Levanten olunur ? " sor-usuna şöyle bir yanıt verilebilir : "Türkiye'de özellikle İstanbul'un göbeğindeki Beyoğlu'nda, batı kökenli bir aileden doğmak, yabancı -azınlıklı bir çevrede yetişmek, bilinen, öğrenilen dillerden yararlanıp bu dillerden oluşan kültürle beslenmek (marjinal kültürler dahil olmak üzere), çevrenin doğurduğu ve uyguladığı kurallarla yoğrulmak. Ve her çeşit izler taşımak : ulusal, ırksal, dinsel, ahlaksal, düşünsel. Sonra varolan baş-

20 İlginç bir örnek ; XIX. yüzyıl İstanbul'unda Baltazzi ailesinden Teodor Baltazzi, bir İngiliz hanımla evlenerek Avusturya uyruğuna geçer. Kızları Elen de, İstanbul'da Baron Vetsera ile evlenir ve kardeşleriyle birlikte Avusturya'ya yerleşirler. Elen Vetsera'nın kızı Marie Vetsera ile Avusturya Arşidükü Rudolf birbirine aşık olur. Fakat evli olan Arşidük Rudolf'a boşanma izni verilmediği gibi hane-dan çevresi de Marie Vetsera'ya Levanten bir aileden (Baltazzi) olduğu için pek iyi gözle bakmaz. Sonuçta Arşidük Rudolf ile Marie Vetsera, Viyana yakınlarındaki Mayerling'de intihar ederek (1889) pek çok kişinin bildiği "Mayerling Faciası'nın kahramanı olurlar. Bkz. Andre Castelot, "Echos de l'Histoire : Est-ce enfin la vérité sur Mayerling ?", *Historia*, no. 169 (Decembre 1960), Paris, ss. 667-782 ; Gred Haller, *Mayerling*, Milano 1982 ; *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedi*, cilt 13, İstanbul 1988, s. 7887.

Diğer bir örnek : Giovanni Scognamillo, a.g.e., s. 26 ; "Anne tarafı aslen Cenevizli bir soy. 17. yüzyılda Tinos adasına yerleşen... bir aile, Yunan adalarından biri olan Tinos'da zaten ahalinin çoğu bir çeşit azınlık teşkil ediyordu. Mezhepleri Ortodoks değil Katolik idi. Kökenleri ya Cenevizli ya Venedikli : Adanın Yunan sakinleri tarafından hor görülen "Frenk", "Frenk Tohumu" ya da "Frenk Köpeği" diye adlandırılan bir azınlık.. Levanten olmanın ilk adımı."

21 Baltazzi (Baltacı) ailesinin İzmir'de yaşayan üyelerinden Alex Baltazzi, ailesinin geçmişte Avrupa'yla olan ilişkileri konusunda, yaptığımız bir görüşmede bunu açıklsözllükle dile getirmiştir :Levanten, Avrupalının gözünde "pek lekli olmayan" kişidir.

22 Giovanni Scognamillo, a.g.e., s. 39.

ka, hatta daha somut bir gerçeğin, Türkiye gerçeğinin içine yerleştirmek, birleştirmek ve değişik türden, son derece kişisel, bir batı/doğu sentezine ulaşmak (ya da ulaşmamak)"²³.

Bütün bu irdelemelerden sonra "Levanten kimdir?" sorusuna kapsamlı bir yanıt vermek istersek ; tarihsel süreç içerisinde, özellikle Akdeniz ticaretinin parlak gelecek vaadtmeye başladığı dönemlerden itibaren ticaretin bulaşıcı sihirine kapılıp gelen ve Türkiye başta olmak üzere Doğu Akdeniz ülkelerine yerleşen değişik Avrupa ulus ve topluluklarından (Venedikli, Cenevizli, İtalyan, İngiliz, Fransız, Hollandalı, Avusturyalı vs.) kimselerin ; zamanla birbirleriyle ve bazı yerel unsurlarla kaynaşmaları, karışmaları sonucunda farklı ölçülerde, değişken, sosyo-kültürel yapılarıyla ilginç bir çeşitleme ortaya koyan ama o ölçüde baskın yerel kültüre kapalı ve seçkin kalmaya çalışan bir zümre. Fakat bir kısmı, Levantenliğin oluş sürecini tersine işletmek istercesine Batı'ya yönelen, göç eden, bir kısmı sessiz, içe kapalı bir yaşam süren bunu da eski parlak dönemlerinin maddi mirasıyla devam ettiren, bir kısmı ise (özellikle genç kuşak), kendisini artık Türkiye vatandaşı olarak hisseden bir kesimdir.

23 Giovanni Scognamiglio, a.g.e., s. 38-39.